

Наслідки дій на плід: уповільнення зростання плоду (зменшена довжина і маса тіла при народженні). Підвищений ризик природжених аномалій. У 2,5 рази збільшена можливість раптової смерті новонародженого. Можливі наслідки на подальший розвиток дитини: затримка розмового і фізичного розвитку дитини, відхилення в поведінці дитини, підвищена склонність до респіраторних захворювань.

Нікотин вільно проникає через плаценту, при високій його концентрації порушується проникність клітинних мембрани. Виникає десидуальний некроз, зменшення кількості капілярів, порушення базальної пластини і збільшення вмісту колагену в стромі ворсин хоріона.

Література

1. Абрамченко В.В. Клиническая перинатология / В.В. Абрамченко. – СПб., 1996. – 240 с.
2. Тератология человека / под. ред. Г.И. Лазюка. – М. : Медицина, 1979. – 440 с.
3. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / О.О. Яременко, О.М. Балакрева, М.А. Рябова, О.О. Стойко. – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді ; Український інститут соціальних досліджень, 2004. – Кн. 7. – 132 с.

УДК 504.75(075.8)

Маруненко І.М., Шеремета М.М.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Безпека життедіяльності як цілісна наукова дисципліна почала формуватися порівняно недавно, проте як система знань та засобів охорони життя людини, її здоров'я існує з тих часів, коли людина вперше усвідомила як зовнішні, так і створені безпосередньо нею загрози власному існуванню.

Виникнення дисципліни «Безпека життедіяльності» (БЖД) пов'язано з багатьма об'єктивними аспектами розвитку суспільства, а саме: необхідністю створення передумов соціального захисту та державним завданням зі здійсненням кроку вперед щодо запобігання високому рівню захворюваності, травматизму, аварій, катастрофам тощо; розбудовою єдиної глобальної системи освіти; відбудовою бази для всіх дисциплін, що вирішують питання «людського фактора»: основ екології, психології та фізіології праці, хімії, фізики, соціології, демографії і потребує дотримання здорового способу життя [1].

Безпека життедіяльності – це наука, що вивчає надзвичайні небезпеки спричинені природним та техногенним середовищем та їх вплив на життя людини. Під терміном «небезпека» мається на увазі вплив на людину факторів, які можуть викликати відхилення стану її здоров'я від нормального. Природа цих факторів може бути пов'язана як з причинами природного або соціально-економічного характеру (екологічними катастрофами, низьким економічним рівнем життя та ін.), так і з причинами техногенного характеру (з рівнем забруднення навколишнього середовища як наслідком виробничої діяльності людини, аваріями, катастрофами на підприємствах, транспорті, війнами та ін.).

Проблема безпеки життедіяльності людини і всього суспільства в сучасних умовах набула особливої гостроти й актуальності. БЖД обговорюється на сторінках газет і журналів, ученими, представниками громадськості, політичними діячами, тобто є об'єктом уваги всіх прошарків суспільства та держави. Учені давно почали турбуватися про небажані та негативні наслідки антропогенного впливу на природу і навколишнє середовище.

На останньому етапі розвитку набувають великої гостроти проблеми соціальної напруженості суспільства в країнах з переходною економікою. Причинами соціальної напруженості в суспільстві є нездовільні умови життя, праці, нездовільній матеріальній та культурний стан, злікнення інтересів релігійного, ідеологічного характеру, система розподілу матеріальних благ, низький рівень освіти.

БЖД як наука розглядає проблеми охорони здоров'я і безпеки людини у навколишньому середовищі, виявляє небезпечні та шкідливі фактори, розробляє методи і способи захисту людини шляхом зниження небезпечних і шкідливих факторів до допустимих значень, розробляє способи ліквідації наслідків небезпечних і надзвичайних ситуацій [2].

Доцільність вивчення зазначеної дисципліни пов'язана з невпинним підвищеннем негативного впливу господарської діяльності на середовище, яке оточує людину. – не лише природне, а й виробниче та побутове. Зниження якості довкілля, виробництво нових, не відомих раніше речовин, генетична модифікація сільськогосподарських рослин, застарілість виробничого об-

ладнання і технологічних процесів, використання в побуті великої кількості хімічних препаратів і різних механізмів потребують знання факторів, що впливають на стан людини, і найнеобхідніших методів і способів можливого зменшення негативного впливу цих факторів [3].

Головна мета безпеки життєдіяльності полягає у тому, щоб сформувати в людини свідоме та відповідальне ставлення до питань особистої безпеки й безпеки тих, хто її оточує. Навчити людину розпізнавати й оцнювати потенційні небезпеки, визначати шляхи надійного захисту від них, уміти надавати допомогу в разі потреби собі та іншим, а також оперативно ліквідовувати наслідки прояву небезпек у різноманітних сферах людської діяльності.

Об'єктом вивчення БЖД як науки є людина і людське спітовариство, середовище, що її оточує, процес взаємодії людини з навколошнім середовищем (тобто життєдіяльностю) і небезпеки, які при цьому виникають.

Вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» в Київському університеті імені Бориса Грінченка передбачає розв'язання основного завдання фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема, опанування знань про загрозу цивілізації, загрозу в помешканні, надзвичайні ситуації в навчально-виховному процесі, на вулиці, хімічних підприємствах тощо.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Безпека життєдіяльності» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою анатомії і фізіології людини на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальностей «Соціальна педагогіка», «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Інформатика», «Менеджмент», денної та заочної форм навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Безпека життєдіяльності», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Програма курсу складається із базових уявлень дисципліни, законодавчого і нормативного забезпечення; основи фізіології і раціональних умов праці; анатомо-фізіологічні наслідки дій на людину небезпечних, шкідливих і вражаючих факторів, причини їх формування, розглядаються питання про техногенні, соціальні та політичні небезпеки; види надзвичайних ситуацій, дії населення в надзвичайних ситуаціях, надання першої допомоги потерпілим; розробка дій для захисту населення і виробничого персоналу та ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійних лих; правові, нормативно-технічні та організаційні основи безпеки життєдіяльності, контроль і управління умовами життєдіяльності.

Лекції з курсу безпеки життєдіяльності, як і лекції з усіх нормативних та обов'язкових дисциплін, повинні мати наукову та навчальну інформацію, доступну для сприйняття студентами, розвивати їх пізнавальну активність, формувати у студентів власне бачення та шляхи вирішення з певною проблемами.

Студенти, які вивчають безпеку життєдіяльності, повинні навчитися ідентифікувати потенційні небезпечні ситуації, тобто розпізнавати їх вид, визначати просторові та часові координати, величину та ймовірність їх прояву; визначати небезпечні шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезpieczeń; прогнозувати можливість і наслідків впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини та вражаючих факторів на безпеку системи людина – життєве середовище; використовувати нормативно-правову базу захисту особистості та навколошнього середовища, прав особи на медичне забезпечення, захист у надзвичайних ситуаціях тощо; розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дій небезпечних шкідливих та вражаючих факторів; запобігати виникненню надзвичайних ситуацій, а в разі їх виникнення пристягмати кваліфіковане рішення та виконувати дії спрямовані на їх ліквідацію.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні знань про: небезпечні умови праці; зовнішні, хімічні, фізичні та інші існуючі потенційні небезпеки; прогнозувати вплив таких небезpieczeń на здоров'я та життя людей. Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти набувають уміння та навички: визначати надійні заходи і засоби захисту від небезпек життєвого середовища; застосовувати теорію ризику для оцінки небезпеки та безпеки життєдіяльності. Після вивчення курсу студенти повинні усвідомити, що безпека життєдіяльності є серйозною проблемою сучасності, а також виробити в собі ідеологію безпеки та безпечної мислення і поведінки.

Література

1. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / за ред. В.Г. Цапка. – [5-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2006. – 397 с.

2. Безпека життєдіяльності : курс лекцій / [Є.П. Желібо, А.І. Чмир, В.С. Троян, Є.О. Савінов]. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 356 с.
3. Гайченко В.А. Основи безпеки життєдіяльності : навч. посіб. / В.А. Гайченко, Г.М. Коваль. – [2-ге вид., стереотип.]. – К. : МАУП, 2004. – 232 с.

УДК 169.922.76+612.821.2

Нагаєва Е.И.

ІЗМЕНЕННЯ ВЕГЕТАТИВНИХ И ПСИХОФИЗИОЛОГІЧНИХ ПОКАЗАТЕЛІЙ У ДЕТЕЙ С ЗАДЕРЖКОЮ ПСИХІЧЕСКОГО РАЗВІТВІЯ ПОД ВОЗДЕЙСТВІЕМ КИТАЙСЬКОЇ ОЗДОРОВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДО-ИН

Постановка проблеми. Аномалія розвитку, квалифицируемая как задержка психического развития (ЗПР), встречается значительно чаще других, более грубых нарушений психического онтогенеза. Проблема задержки психического развития является одной из актуальных не только в дефектологии и физиологии, но и в общей педагогике, так как теснейшим образом связана с проблемой школьной неуспеваемости.

Аналіз літератури. Неуспеваемость, особенно если она проявляется еще в началах классах, существенно затрудняет овладение ребенком обязательной школьной программой [1–3]. Учителя начальных классов отмечают, что дети с ЗПР с первых этапов обучения обнаруживают свою несостоинательность в овладении навыками чтения письма и счета, так как не концентрируют внимание на длительное время и уровень работоспособности у них понижен [1].

Внимание клиницистов обращено прежде всего на инфантильные черты психики детей с ЗПР: их эмоциональную незрелость, слабость мотивации поведения, игровой характер интересов, неспособность к волевому усилию [2–4]. При клиническом обследовании таких детей грубых соматических нарушений не выявляется. Неврологическое исследование нередко обнаруживает у них признаки дисфункции вегетативной нервной системы.

Причиной ЗПР могут быть как биологические факторы (интоксикации, инфекции, обменно-трофические расстройства, травмы, ведущие к негрубым нарушениям темпа развития мозговых механизмов или вызывающих легкие церебральные органические повреждения), так и социальные факторы, включая неблагоприятные условия воспитания, недостаток общения и информации, приводящим к ограничению сенсорного, интеллектуального и эмоционального опыта ребенка [3]. Опыт клинической и педагогической практики показывает, что проявление ЗПР у детей можно в значительной степени корректировать продуманной системой обучения.

Целью данной статьи является изучение эффективности применения комплекса упражнений китайской оздоровительной системы ДО-ИН и массажа для улучшения умственных способностей, для коррекции вегетативных и психофизиологических показателей у детей с задержкой психического развития.

Ізложение основного матеріала. Исследование вегетативных и психофизиологических показателей проводилось в 3-их классах Урожайновской общеобразовательной школы I–III ступеней Советского района. Было обследовано 24 ученика с задержкой психического развития. Для определения вегетативных показателей сердечно-сосудистой системы использовали электронный манометр. Измеряли систолическое и диастолическое давление, частоту сердечных сокращений. Для определения психофизиологических показателей внимания использовались следующие методики: «Таблица Шульте», «Методика Мюнстерберга», «Флюктуация внимания» [5].

В течение 10 дней обследуемые выполняли упражнения по китайской оздоровительной системе ДО-ИН и массаж для улучшения умственной работоспособности [6]. Данные методики, воздействуя на биологически активные точки, активизируют кровоснабжение и трофику тканей, снижает нервное и мышечное напряжение оказывают более мягкое воздействие по сравнению с обычным массажем, что предпочтительнее для детей.

Исследуемые показатели фиксировались дважды: до проведения 10-дневного комплекса упражнений по китайской оздоровительной системе ДО-ИН и массажа для улучшения умственной работоспособности и после. Для оценки достоверности полученных результатов проводился монофакторный дисперсионный анализ с использованием пакета программ «STATISTICA-5».

Сравнительные исследования изменения систолического и диастолического давления у детей с задержкой психического развития до проведения 10-дневного комплекса упражнений по китайской оздоровительной системе ДО-ИН и массажа для улучшения умственных способ-